ئاسوودەبوونی دەروون ئەستەمە؟

رووناك عوسمان

کاتێك خۆمان لەجێی باوکێك دادەنێین کە بۆ یەکەمجار کۆرپەکەی دەگرێتە باوەش و بیر لەو خەیاڵ و ئاواتانە دەکاتەوە کە وەك بروسکە بەمێشکیدا تێپەڕدەبن کە کۆرپەکەی بەخەوتوویی دەبینێت و نەخشە بۆ ژیانی داهاتووی و بەختەوەربوونی دەکێشێت.

دەبینیین ئەو باوکە لەگەڵ خۆیدا دەڵێت...ڕاستە کە کۆرپەی منە، بەڵام من تەنیا پاسەوانێکی ئەمکاتە بێهێزەی ئەوم.

ئەگەر بەختەوەر بێت لەوانەیە زۆر لەڕێڕەوی ژیانم بگۆڕێت، بەڵکو بەدڵنیاییەوە دەتوانێت بیگۆڕێت و لەوانەیە لەپاشەڕۆژدا ئەو ببێتە پاسەوانی من، خۆزگە دەمتوانی فێری هەندێك لەو خەسڵەت و گرنگیدان بەکار و ڕەفتارانەی بکەم کە بەدرێژایی تەمەنم پابەندیان بووم.

دەمەوێت وای لێبکەم بەخۆشییەوە پێشوازی لەژیان بکات و هیچ کاتێك هێزو نهێنییەکانی بەکەسانی خراپ نەبەخشێت و بەمەش خۆشی بەخۆی و دەوروپشتەکەی دەدات. هەرچەندە دایك وباوك هەر لەیەکەم ڕۆژەوە نەخشە بۆ بەختەوەری کۆرپەکەیان دادەنێن، بەڵام زۆر کەم دایك و باوك هەیە توانیبێتیان لەپەروەردەکردنی منداڵەکانیاندا سەرکەوتن بەدەست بهێنن.

ئێمەش هەموومان لەو خێزانەدا پەروەردە دەبین کە چەندین گرفت وسیفەتی جیاوازی نێوان دایك و باوکی لەخۆگرتووە، هەرچەندە مەبەست و ناخی باوان پاکە و هەمیشە بەرژەوەندی منداڵەکانیان دەوێت، بەڵام هەر دووچاری هەڵە دەبن لەپەروەردەکردندا. لەگەڵ ئەوەشدا ئەو کەسانەی لەناو خێزانێکی یەکگرتوو و دڵخۆشدا پەروەردە دەبن، ئەوانە لەژیاندا زیاتر بەختەوەر دەبن.

منداڵ لەخێزانەوە بۆ ناو کۆمەڵگە دێت و کەسێتی لەقۆناغە سەرەتاییەکانی منداڵییەوە دادەڕێژرێت، لەکارلێکی نێوان سیفەتە بۆماوەییەکان و سیفەتە وەرگیراوەکان لەژینگەوە مۆرك و سروشت و ڕەفتار و چۆنێتی مامەڵەکردنمان لەگەڵ کەسانی دیکە و دەوروووبەردا فۆرمەلە دەبێت، دەشێت کەسێکی ئاڵۆز یان سادە بێت، سادەیت لەمامەڵەکردندا لەگەڵ کەسانی دەوروپشتت و بەتایبەتیش لەگەڵ ئەوانەی کە نایانناسێت دەشێت وایان لێبکات هەست بەبەشێك لەو خۆشییە بکەن کە بەشوێنیدا دەگەڕێن.

هەموو شتێکی بایەخدار لەسەرخۆ نەشونما دەکات و لەوانەیە جوانترین شت لەژیاندا ئەوەبێت کە فێربێت چۆن ئەو کەسە بناسیت کە دەتەوێت خێزانی لەگەڵدا پێکبهێنیت و ڕێگەشی پێبدەیت بۆئەوەی فێربێت چۆن بتناسێت؟ ئەو فێربوون و هەوڵدانەش بۆ لەیەکترگەیشتن

ئامانجی بەختەوەربوونی هەردوو هاوبەشەکەیە، هەرچەندە لەوانەیە تێگەیشتنت لەبەرامبەرەکەت وەك دەرچوونی ماسی لەناو لەپی دەستدا خێرابێت، چونکە هیچ دوو کەسێك و دوو هەڵوێستێك بەتەواوی لەیەك ناچن لەگەڵ ئەوەشدا چەندین بیرۆکەی گشتی هەن دەشێت هاوبەش بن لەنێوانماندا. بەختەوەرترین کەس ئەو کەسە نییە کە دەوڵەمەندە یان با بڵێین خاوەنی بەهرەیەکی خواییە، چونکە کەسانی دڵخۆش پشت بەو شتە سەرنجراکێش و خۆشانە نابەستن کە لەدەرەوە پێیان دەگات، بەڵکو چێژ لەو شتانە دەبینن کە بەزۆری لەڕێگەیەکی سادەو ساکارەوە پێیان دەگات. کەسانی بەختەوەر کاتی خۆیان بەبیرکردنەوە لەماڵ و سامانی کەسانی دیکە یان ڕۆژانی ڕابردوو تەنانەت داهاتووش نابەنەسەر، بەڵکو چێژ لەوساتە وەردەگرن کە تێیدا دەژین. دڵخۆشن بەوەی کە زیندوون و کار و خێزان و هاوڕێ و هەموو شتێکی جوانی دەوورووبەریان خۆش دەوێت.

ئەگەر بمانەوێت بەختەوەر بین ئەوا پێویستە لەگەڵ هەموو بارێکدا خۆمان بگونجێنین، بەپێی گۆڕانکارییەکانی سەردەم بگۆڕێین و هەست بەگونجاندنێك بکەین لەگەڵ دنیادا و هەمیشە چاومان بەرەو ئاسۆ بڕوانێت، چونکە بەختەوەرەکان ئەو کەسانەن کە هەست بەواقیع دەکەن و خاوەنی سۆز و توانایەکی گەورەن لەخۆشەویستیدا. سەبارەت بەباوەڕیش کە بەشێکی گەورەی بەختەوەری بەدیدەهێنێت، هەستکردنە بەبوونی یاساو ژیانێك کە لەهەموو شتێکی دەوروپشتماندا بەدیدەکرێت و لەڕاستیشدا ئەو ژینگەیەی تێیدا دەژین ژینگەیەکی ڕۆحییە، هەرچەندە شێوازێکی ماددیش لەخۆدەگرێت.

ڕاستە ڕۆژگار باشترین چارەسەرە بۆ ئازارو ئەشکەنجەکانی ژیان و برینەکانیش لەگەڵ ڕۆژگاردا سارێژ دەبن و وردە وردە شوێنەواریان بەرەو نەمان دەڕوات. هەر ڕۆژگارە ڕووداوە یەك لەدوایەکەکان هەڵدەداتەوەو ڕۆژ بەڕۆژ لێمانی دووردەخاتەوە لەگەڵ ئەوەشدا مرۆڤ ناتوانێت بگاتە پلەی سەربەخۆیی دەروونی کە ئەمەش گەورەترین مەبەستییەتی. کەسانێکی کەم هەن لەکۆت و بەندی ڕۆژگار دەرباز بن، چونکە ڕۆژگار بیرمان لەنێوان ڕابردوو و داهاتوودا ئابڵۆقە دەدات و بەمەش ژیانی ئێستامان لێ تاڵ دەکات، لەهەمانکاتدا ئەو خۆ گونجاندنەی کە ژیان بەسەرمانیدا دەسەپێنێت لەڕاستیدا خۆڕاهێنانە لەسەربیرکردنەوە لەپێناوی یەکگرتنی هەموو هەستەکانی مرۆڤ. هەر کاتێك مێشك بەهێز بوو خەرمانی ئەو هێزەشی دوورییەوە ئەو کاتە بەسەر کێشەکانی ڕۆژگاردا سەردەکەوێت و دەتوانێت چێژ لەئێستای وەربگرێت، بێئەوەی هیچ وەهمێکی ڕابردوو و هیچ ترسێك لەداهاتوو ڕێگەی ژیانی پێبگرێت. زۆر کەس هەن بێزاری دەردەبڕن تەنیا لەبەرئەوەی ڕۆژگار بەدڵی ئەوان ناسوڕێت، بەڵام تۆ لەوانەبە کە هەست بەخۆشی دەکەن، چونکە لەسەروو دڕکەوە گوڵ هەیە.

ئەگەر سەرنجێك لەژیانی ڕۆژانەمان بدەین دەبینین زۆربەمان لەسەر ڕابردوو دەژین و زۆربەی ڕۆژگارەکانی ژیانیشمان لەئاواتەکانمانەوە دوور بووە، ئەمەش بۆتەهۆی ئەوەی هەست بەنشوستی و سەرنەکەوتنمان بکەین کە هەر تەنیا بیرکردنەوەیەکی کەم لەم سەرنەکەوتنە دەبێتە پاڵنەرێکی بەهێز بۆ هەستکردن بەڕەشبینی و ئازار چەشتن و بیرکردنەوە لەلایەنە تاریکەکانی ژیان.

ئاشکرایە کە گەشتی هەزاران میل لەیەك هەنگاوەوە دەست پێدەکات و زۆرجاریش بەشوێن گەرانماندا بۆ شتێك وا ڕێکەوتووە شتێکمان دەستکەوتووە بەشوێنیدا نەگەڕاوین. کەواتە با لەناوەندی ناخۆشیەکانماندا ڕۆژانی خۆشی بهێنینەوە بەرچاو و هەوڵبدەین بۆ پتەوکردنی هەنگاوەکانمان بۆ ڕووبەڕووبونەوەی ناخۆشی و گەیشتن بەژیانێکی ئاسوودەو کامەران، دەبا لەگریانەوە فێری پێکەنین بین.

ژیان چەند ڕۆژێکە دێت و دەڕوات تۆش وەك مرۆڤێك ڕۆڵی خۆتی تێدا دەبینیت، بەڵام مرۆڤی ژیر ئەو کەسەیە لەنهێنی ژیان گەیشتووە و بۆی ڕوونبۆتەوە هەرچەندە ڕۆژگاری ژیانیشی کورت یان درێژ بێت ئاکامەکەی هەر کۆتاییە، جا لەبەرئەوە پێویستە هەموو شتێك هەقی خۆی پێبدرێت و هەوڵبدەین پێبکەنیت. لەوانەیە خۆت بەخۆت بڵێیت من بیر لەبەختیاری خەڵکی دەکەمەوە و منیش بۆم هەیە داوای بەختیاری بکەم.

راستە بەختیارنەبوونت زۆربەی کات لەناپاکی دەوروپشتەوە دێت، بەڵام با واز لەو لایەنە بێنین، چونکە ئەگەر بیر لەپاکی بکەینەوە زیاتر خۆمان بەنامۆ دەزانین و دوور دەبین لەژیانێکی ئاسوودە و لەژیانی ڕۆژانەشدا ڕێکەوتی جۆرەها کەسێتی جیاواز دەکەین کە شێوازی ژیانیان لەوانەیە پێچەوانەی بیروباوەڕ و شێوازی ئێمە بێت لەژیاندا و دەبێت ئەوەش بزانین هیچ کەسێك نموونەیی نییە. زۆر شت هەیە ڕۆژانە سەرنجمان ڕادەکێشێت و بەرەو بیرکردنەوەمان دەبات، لەوانەیە زۆربەیان بەشتێکی سادەو ساکار بێتە بەرچاومان، بەڵام پاش تێپەڕبوونی کات بۆمان ڕووندەبێتەوە کە هەڵەیەکی گەورەمان کردووە.

هەریەکێك لەئێمە لەڕۆژگارێکی سەختدا خۆی دەبینێتەوە ئەگەر ئاگاداری خۆمان نەبین و بەوردی بۆ کێشەو گرفتەکانمان نەڕۆین ئەوا مەحاڵە تووشی هەڵە دەبین و ئەمکارەش دەبێتە مایەی ئازارو تاڵکردنی دەروونی خۆمان و چەند کەسانێکی دەوروبەرمان. ئەگەر بەتەواوی بڕوا و هەنگاوەکانمان دیاری بکەین ئەوا تارادەیەکی باش لەهەڵە بەدوور دەبین بەمەرجێك هیچ هۆکارێکی دیکە کاری نەکردبێتە سەر دوا بڕیارمان، چونکە زۆربەی کات بێ دەسەڵاتی و کەم توانایی لەگۆڕینی ئەو هۆکارانە دەمانخاتە بارێکی تورەبوونەوەو وامان لێدەکات بڕیارێکی هەڵە دەربکەین، لەمبارەشدا نەك هەر تووشی هەڵە دەبین بەڵکو بەبیرکردنەوەیەکی کەمیش لەبارەکە دەبینین پەشیمانی و ئازاری ویژدان بەسەرتدا زاڵدەبێت.

زۆرجار مەبەست لەهەڵەش بەواتای لەدەستدانی هەلێك دێت، ئەگەر هاتوو کارێکت لەبەردەمدا بوو یان ویستت ئەنجامیبدەیت، بەڵام پاش وردبوونەوە لێی بۆت دەرکەوت زۆربەی لایەنەکانی لەبەرژەوەندیتدایە، هەرچەندە چەند گرفتێکی بچووکیش هاوکاتە لەگەڵیدا، لەمبارەدا پێویستە لەسەرت لایەنە ڕەخساوو سەرەکییەکانی بخەیتە بەرچاو و شتە لابەلاکانی دیکە نەکەیتە ڕێگر، بۆئەوەی خۆت دڵنیابکەیت لەوەی کە لەگەڵ ئەوەشدا دەتەوێت کارەکەت ئەنجام بدەیت یان نا بۆ ئەم مەبەستەش پێویستە سەرەتا خراپترین ئەنجام بخەیتە بەرچاووت کە لەوانەیە لەئەنجامنەدانی کارەکە ڕووبەڕوت بێتەوە، پاشان بزانە تا چ ڕادەیەك کارت لێدەکات ئەوکاتە دەتوانیت بەوپەڕی بڕواوە بڕیار لەسەر ئەو هەنگاوەت بدەیت، بەر لەهەموو شتێکیش ئەوەت لەیادبێت هەرچەندە هەل بەخێرایی دێت، بەڵام درەنگ بۆت دەگەڕێتەوە یاخوود گەڕانەوەی نییە.

ئەگەر دوبارە سەرنج لەڕێڕەوی ژیانمان بدەین بۆمان دەردەکەوێت هەندێکمان ڕۆژانی خۆشیمان زۆر کەم و کورت بووە بەشێوەیەك ناخۆشی و گرفت ئەگەر هەموو ژیانمانی نەگرتبێتەوە ئەوا بەسەر زۆربەی ژیانماندا زاڵبووە، لەگەڵ ئەوەشدا کام یەکێك لەئێمە هەستی نەکردووە زۆر لەکەسانی دەوروپشتی چاویان بڕیووەتە ژیانی و ئاواتیان بۆ خواستووە و بەژیانێکی بەختەوەریان لەقەڵەم نەداوە. ڕاستە ژیان بەشێوەیەکی گشتی سەختە و ماندووبوون و دوور لەئاسوودەو ئارامی دەروونی سیمایەکی نەبڕاوەیەتی کە ئێمەش کاریگەری ڕاستەوخۆمان هەیە لەسەر ئەو ئەنجامە ئەمەش بەوەی زۆرجار بێئەوەی مەبەستمان بێت یاخود هەست بکەین هەنگاو دەنێین بۆ زیاتر تاڵکردنی ژیانی خۆمان و دەوروپشتەکەمان.

وادیارە ناخۆشیەکانی ژیان زۆربەمانی کردووە بەهونەرمەند بەشێوەیەك هەریەکێك لەئێمە خەریکی نواندنە لەگەڵ بەرامبەرەکەیدا. مرۆڤی ژیرو ڕۆشنبیری ڕاستەقینە ئەو کەسەیە کە هەوڵدەدات بەپێی توانا لەگرفتەکانی ژیانی کەمبکاتەوە و بەساکاری بڕوانێتە کێشەکانی، بەڵام جێگەی داخە کەسانێکی کەم هەن بەڕەوشتەوە بەرەوپیری کارەکانیان بچن.

با پێش هەنگاونان لەکارەکانماندا وتە بەناوبانگەکەی جۆرج دیهاملمان لەیادبێت کە دەڵێت: ڕەوشت گیانی داهێنانە بەڵکو ڕەوشت لەداهێنان پیرۆزترە و ڕەوشتیش بەنرخترین بەهرەیە. پێش ئەوەی هەنگاوی بڕیاردان بنێیت بەرامبەر بەکێشەیەکت وتەکەی هۆراس شاعیری ڕۆمانیت بیرنەچێت کە دەڵێت: تووڕەبوون شێت بوونێکی کاتییە، لەبەرئەوە پێویستە لەسەرت بەسەر ئەو هەستەدا زاڵبیت، پێش ئەوەی بەسەرتدا زاڵبێت لەوانەیە دڵتەنگ بیت بەسەرنەکەوتنت، بەڵام دڵنیابە ئەگەر هەوڵنەدەیت بۆ سەرلەنوێ سەرکەوتن ئەوا تووشی ڕەشبینی دەبێت.